

- 9) न हन्यते हन्यमाने शरीरे मन्त्रेऽस्मिन् ——— वर्णनं अस्ति ।
 अ) आत्मनः ब) ब्रह्मणः
 क) यक्षस्य ड) नचिकेतसः
- 10) कठोपनिषद् अनुसार ——— शरीर आहे.
 अ) सारथि ब) लगाम
 क) रथ ड) सवार
- 11) कठोपनिषद् अनुसार मन ——— आहे.
 अ) सारथि ब) लगाम
 क) रथ ड) इन्द्रिया
- 12) कठोपनिषद् अनुसार बुद्धि ——— आहे.
 अ) सारथि ब) लगाम
 क) रथ ड) इन्द्रिया
- 13) उपनिषदि 'इन्द्रियाणि ——— आहुः' इति उक्तमस्ति ।
 अ) सारथि ब) अश्वाः
 क) रथ ड) आत्मा
- 14) मनसः श्रेष्ठः ——— अस्ति ।
 अ) इन्द्रियाणि ब) विषयाः
 क) बुद्धिः ड) परः
- 15) कठोपनिषद् अनुसार परमात्मेचे ——— प्रमाण आहे.
 अ) अंगुष्ठमात्रः ब) तर्जनी-मात्र
 क) हस्तमात्र ड) सूक्ष्ममात्र
- 16) कठोपनिषदि ——— वल्लयः सन्ति ।
 अ) पंच ब) अष्ट
 क) सप्त ड) षट्

प्र.2 अधोलिखितेषु चतस्रः टिप्पण्यः लिखत? (कोणत्याही चार)

16

- 1) यास्कः ।
- 2) उपनिषद् ।
- 3) ईशोपनिषद् ।
- 4) यजुर्वेदः ।
- 5) व्याकरणम् ।
- 6) निरुक्तम् ।

- प्र.3 अधोलिखितेषु द्वयोः मन्त्रयोः व्याख्यां कुरुत? (कोणतेही दोन) 16**
- 1) ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किञ्चित् जगत्यां जगत् । तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद्धनम् ॥
 - 2) अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भुयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥
 - 3) कुर्वन्नवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः । एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥
 - 4) वायुरनिलमृतमथेदं भस्मान्त शरीरम् । ओं क्रतो स्मर क्लिबे स्मर कृतं स्मर ॥
- प्र.4 अधोलिखितयोः एकस्य प्रश्नस्य सविस्तरं व्याख्यां कुरुत? 16**
- 1) ऋग्वेदस्य प्रतिपाद्यविषयं सविस्तरं वर्णयत.
 - 2) केनोपनिषदः सविस्तरं सारं लिखत.
- प्र.5 कठोपनिषद्—अनुसारं नचिकेतसंवादं वर्णयत? 16**

- 10) गरुडपुराणस्य ---- श्लोकसंख्या विद्यते ।
 अ) 18000 ब) 20,000
 क) 19000 ड) 17000
- 11) खालीलपैकी एक ---- मन्वन्तर नाही.
 अ) वैवस्वत् ब) तामस्
 क) सत्वस् ड) रैवत्
- 12) अधोलिखितेषु एकस्य सप्तर्षिमध्ये ---- ऋषेः गणना भवति ।
 अ) कणाद ब) अत्रि
 क) गौतम ड) वायु
- 13) मत्स्यपुराणस्य श्लोकसंख्या ---- विद्यते ।
 अ) 1800 ब) 1500
 क) 14000 ड) 20000
- 14) जलप्रलयस्य वर्णनं ---- पुराणे वर्णितमस्ति ।
 अ) वायु ब) मत्स्य
 क) नारद ड) स्कंद
- 15) लोमहर्षणऋषीणा ---- पुराणस्य प्रवचनं कृतम् ।
 अ) ब्रह्माण्ड ब) ब्रह्मवैवर्त्त
 क) भविष्य ड) ब्रह्म
- 16) खालीलपैकी एक ---- उपपुराण आहे.
 अ) नारदीय ब) नारद
 क) कूर्म ड) भागवत्

प्र.2 अधोलिखितेषु चतस्रः टिप्पण्यः लिखत?

16

- अ) मत्स्यपुराणम् ।
 ब) ब्रह्मपुराणम् ।
 क) वायुपुराणम् ।
 ड) भागवत्पुराणम् ।
 इ) स्कंदपुराणम् ।
 ई) पुराणशब्दस्यार्थः विविधग्रन्थेषु ।

प्र.3 अधोलिखितेषु द्वयोः श्लोकयोः व्याख्यां कुरुत?

16

- अ) यो विद्यात् चतुरो वेदान् साङ्गोपनिषदो द्विजः । न चेत्पुराणं सविद्यान्नैव स स्याद् विचक्षणः ।
 ब) मद्भयं भद्भयं चैव ब्रत्रयं वचतुष्टयम् । अनापलिंगकुस्कानि पुराणानि प्रचक्षते ॥
 क) अष्टादक्ष पुराणेषु व्यासस्य वचनद्वयम् । परोपकारः पुण्याय पापाय परपीडनम् ॥
 ड) अव्याकृत गुणक्षोभान्महत् स्त्रिवृतोऽम् । भूतमात्रेन्द्रियार्थानां संभवः सर्ग उच्चते ॥

प्र.4 अधोलिखितयोः एकस्य प्रश्नस्य सविस्तरं व्याख्यां कुरुत?

16

- अ) पुराणशब्दस्य अर्थः लिखित्वा सर्वेषां नामानि लिखत ।
 ब) पुराणानां महत्त्वं सविस्तरं लिखत ।

प्र.5 पुराणस्य पंचलक्षणानां सविस्तरं श्लोकसहितं व्याख्या कार्या?

16

- 9) जीवः— ।
 अ) शास्त्रैव
 क) दर्शनैव
 ब) ब्रह्मैव
 ड) जीवैव
- 10) “दृश्यते अनेन इति — ।
 अ) दर्शनम्
 क) साहित्यम्
 ब) शास्त्रम्
 ड) नेत्रम्
- 11) वेदांचे प्रामाण्य — दर्शनांनी मान्य केले.
 अ) आस्तिक
 क) वैदिक
 ब) नास्तिक
 ड) यापैकी नाही
- 12) आचार्यपतंजलींचा — ग्रंथ प्रसिद्ध आहे.
 अ) अभिज्ञानशाकुंतल
 क) योगदर्शनम्
 ब) अर्थशास्त्रम्
 ड) काव्यशास्त्रम्
- 13) — दर्शन हे नास्तिक दर्शन आहे.
 अ) सांख्य
 क) चार्वाक
 ब) पूर्व मीमांसा
 ड) उत्तर मीमांसा
- 14) — दर्शन हे नास्तिक दर्शन आहे.
 अ) सांख्य
 क) वैशेषिक
 ब) जैन
 ड) मीमांसा
- 15) सर्व — अस्ति ।
 अ) विज्ञानयम्
 क) तिमिरम्
 ब) क्षणिकम्
 ड) अज्ञानम्
- 16) दुःख — मुळे उत्पन्न होते.
 अ) तृष्णेमुळे
 क) तितिक्षेमुळे
 ब) आनंदामुळे
 ड) आत्म्यामुळे

प्र.2 टिप्पणीं लिखत । (केवलं चार)

16

- 1) अद्वैतवाद
- 2) ब्रह्मसत्यं जगन्मिथ्या
- 3) परमाणु
- 4) प्रकृति
- 5) अष्टांग योग
- 6) आर्यसत्य

प्र.3 विस्तरेण स्पष्टीकुरुत । (केवलं दो)

16

- 1) पुग्दलदर्शन
- 2) गौतमदर्शन
- 3) अक्षपाददर्शन
- 4) अर्हत दर्शन

प्र.4 कस्यचिद् एकस्य समाधानं देयम्।

16

1) दर्शनांतील आस्तिकता

2) दर्शनांतील नास्तिकता

प्र.5 भारतीय तत्त्वज्ञान विशद करा.

16

Seat No.	
----------	--

M.A. (Sanskrit) (Semester - I) (CBCS) Examination: March/April-2023
वैज्ञानिक साहित्य – आयुर्वेद (MA18105)

Day & Date: Saturday, 22-07-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्वप्रश्नाः समाधेयाः ।
 2) सर्वप्रश्नानां उत्तराणि एकैव उत्तरपत्रे समाधेयाः ।

प्र.1 उचित पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

16

- 1) आयुःवेदयति सः ---- ।
 अ) आयुधः
 क) आयुष्यम्
 ब) आयुर्वेदः
 ड) किमपि न
- 2) दर्शनस्पर्शनैः परिक्षत् ---- ।
 अ) वैद्यम्
 क) औषधम्
 ब) रोगिणम्
 ड) परिचारकम्
- 3) आयुर्वेद हा ---- चा उपवेद आहे.
 अ) धनुर्वेद
 क) गंधर्ववेद
 ब) ऋग्वेद
 ड) अथर्ववेद
- 4) "अष्टांगहृदयम्" हा ग्रंथ ---- आचार्यानी रचला आहे.
 अ) महाकवी कालीदास
 क) आचार्य दण्डी
 ब) सुश्रुताचार्य
 ड) आचार्य वाग्भट
- 5) स्वस्थस्य ---- ।
 अ) स्वास्थरक्षणम्
 क) युक्तम्
 ब) निराकणम्
 ड) त्रिदोषहरणम्
- 6) "अष्टांगहृदयम्" हा ग्रंथ ---- जनांसाठी आहे.
 अ) विवक्षु
 क) बुभुक्षु
 ब) आयुष्कामीय
 ड) मुमुक्षु
- 7) ---- अंजन डोळ्यांसाठी हितकारक असते.
 अ) कर्पूर
 क) मेरु
 ब) सौवीर
 ड) विंध्य
- 8) प्रत्येकाच्या शरीरामध्ये ---- हे त्रिदोष असतात.
 अ) वात, पित्त, कफ
 क) धर्म, अर्थ, काम
 ब) सत्व, रज, तम
 ड) आहार्य, वाचिक, आंगिक
- 9) ---- ऋतूमध्ये शीतपदार्थांचे सेवन करावे.
 अ) शिशिर
 क) ग्रीष्म
 ब) हेमंत
 ड) वर्षा

- 10) पित्तस्य स्थानं ---- ।
 अ) हृदयम्
 क) शीर्ष
 ब) आमाशयः
 ड) हस्त
- 11) त्वचासौन्दर्य स्थिर ठेवण्यासाठी ---- आवश्यक असते.
 अ) त्रिदोष
 क) अभ्यङ्ग
 ब) ज्ञान
 ड) साधने
- 12) पूर्व मिमांसा दर्शनाचे प्रवर्तक ---- आहेत.
 अ) आचार्य जैमिनी
 क) आचार्य कौण्डिन्य
 ब) आचार्य शूद्रक
 ड) आचार्य नागेशः
- 13) ---- हे आयुर्वेदाचे अंग आहे.
 अ) आयुषः
 क) कायचिकित्सा
 ब) वास्तूशास्त्र
 ड) धर्मशास्त्र
- 14) ---- संबंधी वेदः आयुर्वेदः ।
 अ) धनुर्वेद
 क) आयुष्य
 ब) मन
 ड) धर्मशास्त्र
- 15) ---- कामयमानेन धर्मार्थ सुखसाधनम् ।
 अ) ज्ञान
 क) आयुः
 ब) सिद्धिः
 ड) हेतुः
- 16) ---- झाडाच्या काडीने दात घासावेत.
 अ) खदिर
 क) सीताफळ
 ब) आंबा
 ड) पेरू

प्र.2 टिप्पणी लिखत। (केवलं 4)

16

- अ) कायचिकित्सा
 ब) वात
 क) पित्त
 ड) कफ
 इ) व्यायामाचे महत्व
 ई) ब्राह्महर्त

प्र.3 विस्तरेण स्पष्टीकुरुत। (केवलं 2)

16

- अ) आयुर्वेदाची आठ अंगे
 ब) त्रिदोष
 क) वर्षा ऋतूतील ऋतूचर्या
 ड) सहा ऋतूतील नियम

प्र.4 कस्यचिद् एकस्य समाधानं देयम्।

- अ) "दिनचर्या" अध्यायाचे रसग्रहण करा.
 ब) "ऋतूचर्या" अध्यायाचे रसग्रहण करा.

16

प्र.5 आयुर्वेदाच्या अभ्यासक्रमानुसार त्याचे आजच्या काळातील महत्व विशद करा.

16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Sanskrit) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023
वेदांग (MA18201)**

Day & Date: Wednesday, 19-07-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 उचितं पर्यायं चीत्वा वाक्यं पुनर्लिखत।

16

- 1) 'ण' वर्णः ——— अस्ति।
अ) ओष्ठ्यः
क) दन्त्यः
ब) मूर्धन्य
ड) तालव्यः
- 2) इचुयशानां ———।
अ) तालुः
क) दन्त्यः
ब) मूर्धा
ड) ओष्ठयम्
- 3) ——— हे पहिले ध्वनीशास्त्राचे प्रवर्तक आहेत.
अ) पाणिनी
क) पराशर
ब) गर्ग
ड) वाल्मिकी
- 4) प्राचीनमः भाषावैज्ञानिकः अस्ति—
अ) प्लेटो
क) ग्रासमन
ब) देवेन्द्रनाथ शर्मा
ड) पाणिनिः
- 5) कस्मिन् वेदाङ्गे ध्वनिविज्ञानस्य विवेचन दरीदृश्यते?
अ) व्याकरणवेदाङ्गे
क) निरुक्तवेदाङ्गे
ब) शिक्षावेदाङ्गे
ड) कल्पवेदाङ्गे
- 6) संस्कृतवाङ्मये भाषाविज्ञानसंबंधी प्राचीनतमः ग्रंथः ———।
अ) प्रातिशाख्यम्
क) कल्पसूत्रम्
ब) पाणिनीयशिक्षा
ड) निरुक्तम्
- 7) ——— हा स्वराचा प्रकार आहे.
अ) उदात्त
क) आभ्यंतर
ब) क्षीण
ड) बाह्य
- 8) एकमात्रा भवेत् ———।
अ) स्वरः
क) ह्रस्वः
ब) व्यंजनम्
ड) किमपि न
- 9) एकूण ——— वर्ण पाणिनीय शिक्षेमध्ये मानले आहेत.
अ) अनेक
क) 80
ब) 64
ड) 90

- 10) यमवर्ण एकूण ---- आहेत.
 अ) पाच
 क) तीन
 ब) चार
 ड) दहा
- 11) मन ---- प्रदीप्त करते.
 अ) कायाग्री
 क) कान
 ब) जग
 ड) आत्मा
- 12) मुखं ---- स्मृतम् ।
 अ) ज्ञानम्
 क) शास्त्रम्
 ब) व्याकरणम्
 ड) साहित्यम्
- 13) छंदः ---- तु वेदस्य ।
 अ) पादौ
 क) नखः
 ब) घ्राणम्
 ड) दन्तः
- 14) स्वराः ---- ।
 अ) विंशतिरेक
 क) दशाः
 ब) चत्वारि
 ड) शतम्
- 15) वर्णांचे उच्चारण ---- प्रमाणे करावे.
 अ) माणसाप्रमाणे
 क) वाधिणीप्रमाणे
 ब) हत्तीणीप्रमाणे
 ड) सिंहिणीप्रमाणे
- 16) एवम् ---- प्रयोक्तव्याः ।
 अ) रङ्गाः
 क) वाक्यानि
 ब) व्यंजनाः
 ड) स्वराः

प्र.2 टिप्पणी लिखत । (केऽपि चार)

16

- अ) पाणिनीय शिक्षा
 ब) वर्णस्थानानि
 क) वर्णानां उत्पत्तिः
 ड) वेदाङ्गानि
 इ) स्वराः
 ई) वर्णाच्चारं आवश्यकं व्याघ्रस्य कौशल्यम्

प्र.3 ससंदर्भ उत्तरं लिखत । (केऽपि दोन)

16

- अ) अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि ।
 ब) सम्यग्वर्णप्रयोगेण ब्रह्मलोके महीयते ।
 क) तस्मै पाणिनये नमः ।
 ड) षडेते पाठकाऽधमाः ।

प्र.4 अ) शिक्षाशास्त्रे महर्षिपाणिनेः योगदानम् स्पष्टीकुरुत ।

16

अथवा

- ब) वेदाङ्गे पाणिनीयशिक्षायाः उपयोजनम् ।

प्र.5 महर्षिपाणिनेः उच्चारणशास्त्रम् ।

16

- प्र.4** कस्यचिद् एकस्य समाधानं देयम् । **16**
मुद्राराक्षसस्य नाट्यकलायाः । सविस्तरं वर्णनं कुरुत ।
अथवा
मुद्राराक्षसस्य प्रथमांकस्य सविस्तरं सारं लिखित?
- प्र.5** मुद्राराक्षसस्य सामाजिक व्यवस्थायाः सविस्तरं वर्णनं कुरुत? **16**

- 10) 'रामः पुस्तकं पठति' या वाक्यात् ---- प्रयोग आहे.
 अ) कर्तरी ब) वाक्य
 क) भावे ड) कोणतेही नाही
- 11) 'गणेशाय मोदकं रोचते' हे वाक्य ---- कारकाचे उदाहरण आहे.
 अ) सम्प्रदान ब) अपादान
 क) अधिकरण ड) करण
- 12) 'साधनासाठी' ---- हे कारक वापरतात.
 अ) कर्ता ब) करण
 क) सम्प्रदान ड) संबंध
- 13) इकः स्थाने यण् स्यात् ---- संहितायां विषये।
 अ) अचि ब) हलि
 क) विसर्गे ड) किमपि न
- 14) प्रातिपादिकार्थ ---- विभक्तिः।
 अ) षष्ठी ब) सप्तमी
 क) नवमी ड) प्रथमा
- 15) धातूंचे एकूण ---- गण आहेत.
 अ) 5 ब) 20
 क) 10 ड) 22
- 16) स्वतः विषयी बोलताना वाक्यामध्ये क्रियापदी धातूचे ---- पुरुष उपयोजिले जाते.
 अ) उत्तम ब) प्रथम
 क) द्वितीया ड) चतुर्थ

प्र.2 टिप्पणीं लिखत। (केऽपि 4)

16

- 1) अष्टाध्यायी
- 2) पाणिनी
- 3) अच्
- 4) हल्
- 5) कर्म कारक
- 6) कर्ता कारक

प्र.3 असंदर्भ उत्तरं लिखत। (केऽपि 2)

16

- 1) इको यणचि।
- 2) प्रातिपादिकार्थलिंगपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा।
- 3) कर्मणि द्वितीया।
- 4) ष्टुना ष्टुः।

प्र.4 संस्कृत – व्याकरणकारानां परिचयः लिखत।

16

अथवा

महर्षिपाणिनीनां परिचयः लिखत।

प्र.5 व्याकरणशास्त्रस्य मानवजीवने महत्त्वं स्पष्टीकुरुत।

16

- प्र.4** निरुक्तस्य पठनस्य कः अधिकारी अस्ति इति मन्त्रसहितं वर्णयत
अथवा
षड्भावविकारान् सविस्तरं वर्णयत्? **16**
- प्र.5** निरुक्तस्य पंचप्रयोजनानि सविस्तरं वर्णयत **16**

- 9) भारोपीयः भाषा नास्ति—
 अ) संस्कृतम् ब) अवेस्ता
 क) मलयालमः ड) अंग्रेजी
- 10) भारोपीयः भाषा अस्ति—
 अ) तमिलः ब) कन्नडः
 क) तेलुगू ड) लैटिनः
- 11) भाषिक—ध्वनि—वर्गीकरणस्य आधाराः
 अ) कण्ठ—तालु—मुर्धा ब) सम—विषम—आगमाः
 क) उदात्त—अनुदात्त—स्वरितः ड) स्थान—प्रयत्न—करणानि
- 12) संस्कृतभाषा ——— विभागे अस्ति ।
 अ) शतम् ब) केंन्टूम्
 क) ग्रीक ड) किमपि न
- 13) व्यवसितमस्ति—
 अ) प्रतिपदिकम् ब) अर्थः
 क) पाठः ड) संहिता
- 14) भाषाशब्दः संस्कृतव्याकरणानुसारं ——— इत्यस्मिन्नर्थे प्रयुज्यते ।
 अ) अव्यक्तवाक् ब) व्यक्तवाक्
 क) दैवीवाक् ड) निर्वचनं
- 15) पदसमूहो ——— ।
 अ) शब्दः ब) वाक्यम्
 क) शास्त्रम् ड) सर्वम्
- 16) ध्वनिशास्त्रस्य अपरनाम ——— अस्ति ।
 अ) भाषा ब) शिक्षाशास्त्रम्
 क) स्वरः ड) अर्थः

प्र.2 टिप्पणीं लिखत । (केवलं चार)

16

- अ) भाषाशास्त्रस्य अध्ययन पद्धतयः
 ब) ध्वनिनिर्मितिः
 क) पदीय (व्यवसितम्)
 ड) वाक्यविचारः
 इ) साहित्यशास्त्रे अर्थप्रकाराः
 ई) समासप्रधानभाषा

प्र.3 स्पष्टीकुरुत । (केवलं 2)

16

- अ) दैवी उत्पत्तिवादः
 ब) धातुसिद्धांतः
 क) हिताईट भाषा
 ड) स्वनिम / ध्वनिः (Phoneme)

- प्र.4 कस्यचिद् एकस्य समाधानं देयम् । 16
भाषाशास्त्रानुसारेण ध्वनिः तथा अर्थविचारः स्पष्टीकुरुत ।
किंवा
भाषाशास्त्रस्य महत्ता दत्त्वा तस्य शाखानां वर्णनं कुरुत ।
- प्र.5 भाषाजीवयोः परस्परान्वयं लिखत । 16

- प्र.4** अधोलिखितयोः एकस्य प्रश्नस्य सविस्तरं व्याख्यां कुरुत?
आचार्य मम्मटानुसारं काव्यलक्षणं लिखत.
किंवा
आचार्य आनन्दवर्द्धनानुसारं ध्वनेः लक्षणं लिखत. **16**
- प्र.5** आचार्य मम्मटानुसारं अलंकारस्य लक्षणं लिखित्वा उदाहरणसहितं व्याख्यां कुरुत? **16**

- 9) राष्ट्रस्य अतीतां घटनामाश्रित्य यः शोधः विधीयते स ——— कथ्यते ।
 अ) मौलिकशोधः ब) प्रयोगात्मकशोधः
 क) ऐतिहासिकशोधः ड) व्यावहारिकशोधः
- 10) ——— उभयोः साहित्ययोः महत्त्वं प्रस्थापितं भवति ।
 अ) तुलनात्मकमध्ययनम् ब) कार्येण
 क) ज्ञानेन ड) अध्ययनम्
- 11) लुप्तप्रायस्य साहित्यस्य पुनर्जीवनाय ——— संप्रति आवश्यकम् ।
 अ) लालित्यम् ब) सम्पादनात्मकः
 क) कार्यम् ड) सर्वम्
- 12) गवेषणार्थं ——— आवश्यकी ।
 अ) तंत्रम् ब) जिज्ञासा
 क) भूमिः ड) जिह्वा
- 13) प्रयोगात्मकशोधः ——— निर्वहति ।
 अ) कार्यम् ब) क्रिया
 क) प्रकृतक्षेत्रः ड) किमपि न
- 14) ——— विना शोधः कदापि सफलः न भवति
 अ) भाषाक्षमता ब) ध्वनियन्त्रम्
 क) वाहनम् ड) यानम्य
- 15) ——— शोधः विश्लेषणात्मकः भवति ।
 अ) व्यावहारिकः ब) व्याख्यात्मकः
 क) कार्यात्मकः ड) सर्वम्
- 16) ——— साहसमपेक्षते ।
 अ) शास्त्रम् ब) शोधः
 क) अध्ययनम् ड) स्थानम्

प्र.2 टिप्पणीं लिखत । (केवलं 4)

- 1) मौलिकशोधः
- 2) व्यावहारिकशोधः
- 3) क्रियात्मक शोधः
- 4) पर्यवेक्षणात्मक शोधः
- 5) जिज्ञासा
- 6) कार्ये अभिरुचिः

प्र.3 विस्तरेण स्पष्टीकुरुत। (केवलं 2)

16

- 1) शास्त्रीयपद्धतिः
- 2) अनुसन्धानम् किम्?
- 3) गवेषणस्य अपरनामार्थाः
- 4) रुचिसिद्धान्तः

प्र.4 कस्यचिद् एकस्य समाधानं देयम्।

16

- 1) गवेषणपद्धतयः
- 2) शोधविषयनिर्वाचनम्

प्र.5 शोधप्रकाराः विस्तरेण स्पष्टीकुरुत।

16

- 9) रामायणे शबरीवृत्तान्तः ---- प्रकाराकं भवति ।
 अ) पताका ब) नृत्त
 क) नृत्य ड) प्रकरी
- 10) दशरूपकानुसारं 'प्रासङ्गिकं प्रदेशस्थं चरितं ---- मता ।
 अ) प्रकरी ब) पताका
 क) नाट्य ड) नृत्य
- 11) 'सत्व-शौर्य-त्याग-दयार्जवैः' लक्षणमिदं ---- वृत्तेः अस्ति ।
 अ) भारती ब) कैशिकी
 क) सात्वती ड) आरभती
- 12) आचार्य धनंजय ---- राजा के राज कवि थे ।
 अ) भोज ब) मुंज
 क) दिलीप ड) राजशेखर
- 13) नाट्यशास्त्राधारितः लिखितः ---- ग्रन्थः विद्यते ।
 अ) कर्णभारम् ब) मुद्राराक्षसम्
 क) नलचम्पू ड) दशरूपकम्
- 14) दशरूपकेअत्यधिकः प्रयुक्तः ---- छन्दः विद्यते ।
 अ) त्रिष्टुप् ब) अनुष्टुप्
 क) जगती ड) गायत्री
- 15) दशरूपक के अनुसार 'प्रख्यात एवं उत्पाद्य' के मिश्रण को ---- कहा जाता है ।
 अ) मिश्र ब) नृत्त
 क) नृत्य ड) नाट्य
- 16) दशरूपकानुसारं 'प्रकृति' शब्दस्य ---- अर्थः भवति ।
 अ) स्वभावः ब) पृथिवी
 क) हेतुः ड) नृत्यम्

प्र.2 अधोलिखितेषु चतस्रः टिप्पण्यः लिखत?

16

- अ) प्रहसन ।
 ब) समवकार ।
 क) काव्यम् ।
 ड) नायकः ।
 इ) नायिका ।
 ई) गर्भसन्धि ।

प्र.3 अधोलिखितेषु द्वयोः व्याख्यां कुरुत?

16

- अ) अवस्थाः पंचकार्यस्य प्रारब्धस्य फलार्थिभिः । आरम्भयत्नप्राप्त्याशानियताप्तिफलागमः ।
 ब) मुखं बीजसमुत्पत्तिर्नानारससम्भवा । अङ्गानि द्वादशैतस्य बीजारम्भसमन्वयात् ।
 क) नमस्तस्मै गणेशाय यत्कण्ठः पुष्करायते । मदाभोगघनध्वानो नीलकण्ठस्य ताण्डवे ।
 ड) दशरूपानुकारेण यस्य माद्यन्ति भावकाः । नमः सर्वविदे तस्मै विष्णवे भरताय च ।

- प्र.4** अधोलिखितयोः एकस्य प्रश्नस्य सविस्तरं व्याख्यां कुरुत? **16**
- अ) दशरूपकाणां नामानि लिखित्वा, 'प्रकरणरूपकस्य' परिचयं लिखत.
ब) दशरूपक के अनुसार आधिकारिक एवं प्रासङ्गिक में क्या अन्तर है स्पष्ट करें।
- प्र.5** प्रतिमुखसन्धेः एवं च निर्वहणसन्धेः सविस्तरं वर्णनं कुरुत. **16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Sanskrit) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

अनुवाद: संभाषण कौशल्यम् च (MA18401)

Day & Date: Monday, 10-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 उचितं पर्यायं चीत्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

16

- 1) स्वतः विषयी बोलताना वाक्यामध्ये क्रियापदी धातूचे, पुरुष उपयोजिले जाते
----.

अ) प्रथम	ब) उत्तम
क) चतुर्थ	ड) द्वितीय
- 2) कर्त्यानुसार जेव्हा क्रियापद वापरले जाते तेव्हा त्या वाक्यप्रयोगाला म्हणतात.

अ) कर्मणि	ब) कर्तरी
क) आज्ञार्थ	ड) विध्यर्थ
- 3) वाक्यामध्ये कर्मप्रधान असणाऱ्या वाक्यप्रयोगाला ---- प्रयोग म्हणतात.

अ) कारक	ब) कर्मणि
क) नाट्य	ड) भावे
- 4) "यः क्रियां करोति सः ---- ।"

अ) कारकः	ब) कर्म
क) धातुः	ड) क्रियापदम्
- 5) वाक्यात कर्म नसणाऱ्या वाक्यप्रयोगाला ---- प्रयोग म्हणतात.

अ) भावे	ब) सकर्मक
क) क्रियायुक्त	ड) कर्मणि
- 6) 'रामेण फलं खाद्यते' हे ----- प्रयोगाचे वाक्य आहे.

अ) कर्तरी	ब) शब्दसमूह
क) सर्व	ड) कर्मणि
- 7) व्याक्रियन्ते अनेन इति ---- ।

अ) वेदाङ्गम्	ब) व्याकरणम्
क) व्याख्यानम्	ड) शास्त्रम्
- 8) धातूपासून तयार होणाऱ्या नामाला ---- म्हणतात.

अ) कृदन्त	ब) नाम
क) सनाद्यन्त	ड) धातू

- 9) अनुवाद प्रक्रियेत ज्या भाषेतला मजकूर दुसऱ्या भाषेत आणायचा असतो, त्या भाषेला ---- म्हणतात.
 अ) मूळ भाषा
 ब) ज्ञान भाषा
 क) प्राचीन भाषा
 ड) संकेत भाषा
- 10) ज्या भाषेत एखादा मजकूर अनुवादित होतो त्या भाषेला ---- म्हणतात.
 अ) लक्ष्य भाषा
 ब) कर्म भाषा
 क) शास्त्र भाषा
 ड) पुरा भाषा
- 11) वसुदेवस्य अपत्यं ---- ।
 अ) वासुदेवः
 ब) वसु
 क) वत्स
 ड) वासरः
- 12) अच् म्हणजे ---- होय.
 अ) स्वर
 ब) व्यंजन
 क) विसर्ग
 ड) धातू
- 13) एका भाषेतून दुसऱ्या भाषेत होणाऱ्या अनुवादाला ---- म्हणतात.
 अ) अन्यभाषिक अनुवाद
 ब) अर्थानुवाद
 क) विषम अनुवाद
 ड) वैकल्पिक अनुवाद
- 14) एका भाषेतील संहिता त्याच भाषेत अनुवादित करणे म्हणजे ---- होय.
 अ) समभाषिक अनुवाद
 ब) अनिवार्य अनुवाद
 क) भावानुवाद
 ड) शास्त्रानुवाद
- 15) 'पुनरपि' हे ---- संधीचे उदाहरण आहे.
 अ) विसर्ग
 ब) गुण
 क) हल्
 ड) शब्द
- 16) 'अनुवाद' या पदामध्ये ---- हा धातू आहे.
 अ) वद्
 ब) खाद्
 क) अनु
 ड) अद्

प्र.2 टिप्पणी लिखत। (कोणत्याही चार)

16

- अ) अनुवादाचे प्रकार
 ब) स्वरसंधीद्वारे अनुवाद
 क) व्यंजन संधीचा अनुवादातील प्रयोग
 ड) श्लोकांचा अनुवाद करताना विसर्ग संधी
 इ) वाक्यप्रयोग
 ई) कृदान्तांचा अनुवादातील प्रयोग

प्र.3 टिप्पणी लिखत। (कोणत्याही दोन)

16

- अ) अनुवाद
 ब) अनुवाद प्रक्रियेमध्ये गुण संधीचा उपयोग
 क) अनुवाद प्रक्रियेमध्ये करण कारकाचा उपयोग
 ड) तद्धित

- प्र.4** अनुवादाचा परिचय व प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा. **16**
किंवा
अनुवाद करताना उपयुक्त व्याकरण घटक स्पष्ट करा.
- प्र.5** संधीप्रकारांचा आधुनिक काळात अनुवाद करताना होणारा उपयोग स्पष्ट करा. **16**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Sanskrit) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

गीताभाष्यम् (शांकरभाष्यपरिचयः अध्याय 12,15 तथा द्वैवत, अद्वैवत विशिष्टाद्वैवत, द्वैवताद, शुद्धाद्वैत परिचय (MA18402)

Day & Date: Wednesday, 12-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्यं पर्यायं चिनुत ।
योग्य पर्याय निवडा ।

16

- 1) भगवद्गीता ——— काव्ये अस्ति ।
अ) महाभारते
क) रामायणे
ब) रघुवंशे
ड) नैषधीयचरिते
- 2) भगवद्गीतायाः वर्तते ।
अ) गीताभाष्यम्
क) पातंजलभाष्यम्
ब) कात्यायनभाष्यम्
ड) व्यास भाष्यम्
- 3) गीताभाष्यस्य कर्ता ——— ।
अ) आद्य शंकराचार्यः
क) आचार्य पाणिनिः
ब) महर्षि व्यासः
ड) लोकमान्यटिळकः
- 4) भारतीयसंस्कृत साहित्ये गीताभाष्यस्य मूलग्रन्थः ——— महाभारतस्यैवांश ।
अ) रामायणम्
क) मेघदूतम्
ब) श्रीमद्भगवद्गीता
ड) नलपर्वः
- 5) श्रीमद्भगवद्गीता केन कथितम्?
अ) अर्जुनेन
क) संजयेन
ब) धृतराष्ट्रेण
ड) श्रीकृष्णेन
- 6) भक्तियोगो नाम ——— ।
अ) द्वायशोध्यायः
क) सप्तशोध्यायः
ब) त्रयोदशोध्यायः
ड) अष्टादशोध्यायः
- 7) ये भक्ता अनन्यशरणाः सन्तः त्वां यथादर्शितं ——— पर्युपासते ध्यायन्ति ।
अ) ऐश्वर्यम्
क) योगः
ब) विश्वरूपम्
ड) शक्तिः
- 8) श्रीमद्भगवद्गीतायाम् ——— अध्यायाः सन्ति ।
अ) 16
क) 15
ब) 19
ड) 18

- 9) — स मे प्रियः ।
 अ) शुभाशुभपरित्यागी
 क) कूटसाक्ष्यः
 ब) ब्रह्मः
 ड) मन
- 10) गीतायाः भाष्यं — ।
 अ) गीता
 क) भाष्यम्
 ब) गीताभाष्यम्
 ड) किमपि न
- 11) भगवद्गीता — ला सांगितली.
 अ) संजयला
 क) भीष्माचार्याना
 ब) अर्जुनला
 ड) वरील सर्व
- 12) निकेत आश्रयो नियतो निवासो न विद्यते यस्स सः — ।
 अ) अनिकेतः
 क) प्रियः
 ब) क्षेत्रज्ञः
 ड) संतुष्टः
- 13) गीताभाष्य हा — ग्रंथ आहे.
 अ) काव्यग्रंथ
 क) नाट्यग्रंथ
 ब) भाष्यग्रंथ
 ड) टीकाग्रंथ
- 14) 'प्रस्थानत्रयी' — रच्यते ।
 अ) आद्य शंकराचार्येण
 क) महर्षिव्यासेन
 ब) भवभूतीना
 ड) मम्मटेन
- 15) गीताभाष्यामध्ये — वाद प्रतिबिंबित होतो.
 अ) पिलुपाकवाद
 क) स्यादवाद
 ब) पिटूरपाकवाद
 ड) अद्वैतवाद
- 16) — धामं परमधामः ।
 अ) विष्णोः
 क) वेदस्य
 अ) इन्द्रस्य
 क) किमपि न

प्र.2 लघुटिप्पणी लिखत । (6 पैकी कोणतीही 4)

16

- अ) आद्य शंकराचार्य
 ब) शुभाशुभपरित्यागी
 क) अक्षरतत्त्व
 ड) उत्तमः पुरुषः
 इ) कूटस्थ तत्त्व
 ई) ऊर्ध्वमूलमधःशात्रः

प्र.3 विस्तारेण उत्तरं लिखत (4 पैकी कोणतीही 2)

16

- अ) भक्ताची लक्षणे सांगा.
 ब) भगवद्गीतेवरील गीताभाष्याची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
 क) उत्तम पुरुषाचे वर्णन
 ड) मनाचे वर्णन स्पष्ट करा.

प्र.4 भक्तियोगस्य रसग्रहणं करा.

16

किंवा

गीताभाष्यातील 15व्या अध्यायाचे रसग्रहण करा.

प्र.5 गीताभाष्यस्य उपयुक्तता.

16

- 9) नाट्यशास्त्रानुसारं ---- सन्धयः भवन्ति ।
 अ) सप्त ब) पंच
 क) अष्ट ड) दश
- 10) अधोलिखितेषु नाट्यशास्त्रेषु ---- शास्त्रस्य ग्रहणं भवति ।
 अ) दशरूपकम् ब) मेघदूतम्
 क) कर्णभारम् ड) ऋतुसंहारम्
- 11) नैषधीयचरितम् काव्यस्य लेखकः ---- आचार्यः अस्ति ।
 अ) अश्वघोषः ब) कालिदासः
 क) श्रीहर्षः ड) दण्डिः
- 12) नैषधीय चरितकाव्ये ---- सर्गाः सन्ति ।
 अ) 24 ब) 25
 क) 20 ड) 22
- 13) अधोलिखितेषु खण्डकाव्यम् ---- अस्ति ।
 अ) रघुवंशम् ब) श्रीकृष्णचरितम्
 क) मेघदूतम् ड) हरीहरविजयम्
- 14) खण्डकाव्यस्य ---- भेदाः भवन्ति ।
 अ) त्रयः ब) सप्त
 क) अष्ट ड) नव
- 15) नीतिशतककाव्यस्य लेखकः ---- वर्तते ।
 अ) ताम्रचूड ब) कणाद
 क) भर्तृहरि ड) ब्रह्मानन्द
- 16) लौकिककाव्ये 'आदिकाव्यम्' किम् अस्ति?
 अ) अर्जुनचरितम् अ) रामायणम्
 क) महाभारतम् क) वक्रोक्तिजीवितम्

प्र.2 अधोलिखितेषु चतस्रः टिप्पण्यः लिखत । (6 पैकी कोणतीही 4)

16

- अ) भवभूतिः ।
 ब) भासः ।
 क) शिशुपालवधम् ।
 ड) रघुवंशम् ।
 इ) बाणभट्टः ।
 ई) मेघदूतम् ।

प्र.3 अधोलिखितेषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्यां कुरुत? (4 पैकी कोणतीही 2)

16

- अ) अश्वघोषकवेः जीवनवृत्तम् सविस्तरं लिखत ।
 ब) श्रीहर्षस्य परिचयः लेखनीयः ।
 क) महाभारतस्य सांस्कृतिक महत्त्वं लिखत ।
 ड) पुराणानां नामानि लिखित्वा पुराणशब्दस्य लक्षणं लिखत ।

- प्र.4** कालिदासस्य काव्यगतं वैशिष्ट्यं लिखत? **16**
किंवा
वेदभाष्यकार सायण का जीवन परिचय लिखे।
- प्र.5** बृहत्त्रयीग्रन्थानां नामानि लिखित्वा, तेषां परिचयो लिखत? **16**

- 9) भुषणभट्टस्य अपरनाम ——— आसीत् ।
 अ) राजभट्टः
 ब) कुलिन्दभट्टः
 क) पुलिन्दभट्टः
 ड) वाग्भट्टः
- 10) बाणभट्ट पुत्रस्य ——— नामअस्ति ।
 अ) राजभट्टः
 ब) कुलिन्दभट्टः
 क) पुलिन्दभट्टः
 ड) वाग्भट्टः
- 11) अधोलिखितेषु बाणभट्टस्य ——— कृतिः विद्यते ।
 अ) कर्णभारम्
 ब) शिशुपालवधम्
 क) अर्जुनरवणीयम्
 ड) हर्षचरितम्
- 12) चन्द्रापीडेन दिग्विजयस्य कृते प्रयुक्तस्य अश्वस्य नाम किम् अस्ति?
 अ) कलीलः
 ब) इन्द्रायुधः
 क) शिवायुधः
 ड) वायुजवः
- 13) बाणभट्टः काव्ये अत्याधिकः ——— रीतेः प्रयोगः करोति ।
 अ) वैदर्भी
 ब) पांचाली
 क) गौडी
 ड) लाटी
- 14) कादम्बर्याः तृतीयमंगलाचरणे ——— स्तुतिः विद्यते ।
 अ) विष्णोः
 ब) शिवस्य
 क) पार्वतेः
 ड) कश्यपस्य
- 15) कादम्बर्याः द्वितीयमंगलाचरणे ——— स्तुतिः विद्यते ।
 अ) विष्णोः
 ब) शिवस्य
 क) पार्वतेः
 ड) कश्यपस्य
- 16) प्रजानां प्रलयसमये परब्रह्म ——— गुणेन युक्तः भवति ।
 अ) रजो
 ब) सत्व
 क) माधुर्यं
 ड) तमो

प्र.2 अधोलिखितेषु षट्सुचतस्रः टिप्पण्यः लिखत?

16

- अ) दार्शनिकगद्यम् ।
 ब) शास्त्रीयगद्यम् ।
 क) वैशम्पायनः ।
 ड) महाश्वेताः ।
 इ) बाणभट्टः ।
 ई) शूद्रकः ।

प्र.3 अधोनिर्दिष्टेषु द्वयोः ससन्दर्भ स्पष्टीकरणं कुरुत?

16

- अ) सुभाषितं हारि विशत्यधो गलान्दुर्जनस्यार्करिपोरिवामृतम् ।
 तदेव धत्तेहृदयेन सज्जनो, हरिर्महारत्नमिवाति निर्मलम् ॥
- ब) कर्ता महाश्चर्याणाम् आहर्ता क्रतूनाम्!, आदर्शः सर्वशास्त्राणाम्, उत्पत्तिः कलानाम्,
 कुलभवनं गुणानाम्, आश्रयो रसिकानाम्, प्रत्यादेशो धनुष्मताम्, धौरेयः
 साहसिकानाम्, अग्रणीर्विदग्धानाम्, उदय शैलो मित्रमण्डलस्य राजा शूद्रको नाम ।

- क) सरस्वती पाणि सरोजसम्पुट, प्रभृष्ट होम श्रमशीकराम्भसः ।
यशोऽशुशुक्लीकृत सप्तविष्टपात्ततः सुतो बाण इति व्यजायत ॥
- ड) यश्च मनसि धर्मेण, कोपे यमेन, प्रसादे धनदेन, प्रतापे वह्निना, भुजे भुवा, दृशि
श्रिया, वाचि सरस्वत्या, मुखे शशिना, बले मरुतां, प्रज्ञायां सुरगुरुणा, रूपे
मनसिजेन, तेजसि सवित्रा सः राजा आसीत् ।

प्र.4 अधोलिखितयोः द्वयोः एकस्य सविस्तरं उत्तरं लेख्यम्? 16

1. गद्यकाव्यस्य स्वरूपं तस्य च विकासः ।
2. कथा एवं च आख्यायिका इत्यत्र उदाहरणसहितं भेदं स्पष्टं कुरुत ।

प्र.5 कादम्बरी-कथायाः सामाजिक-धार्मिक वर्णनं च वर्णयत? 16

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Sanskrit) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

योगदर्शन—चतुर्थपाद (MA18407)

Day & Date: Sunday, 16-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्यं पर्यायं चिनुत।

16

- 1) योगदर्शनानुसारं 'चित्तवृत्तिनिरोधः' इति कथ्यते?
अ) समाधिः
ब) अभ्यासः
क) योगः
ड) वैराग्यः
- 2) योगदर्शने कति पादाः सन्ति?
अ) त्रयः
ब) चत्वारः
क) पंच
ड) अष्ट
- 3) तत्र स्थितौ यत्नः ---- ।
अ) वैराग्यः
ब) यमः
क) नियमः
ड) अभ्यासः
- 4) योगदर्शनानुसारं 'चित्तस्य' ---- भूमयः सन्ति ।
अ) पंच
ब) षड्
क) अष्ट
ड) न्व
- 5) योगदर्शनाकारः कति प्रमाणानि स्वीकरोति?
अ) चत्वारि
ब) पंच
क) त्रीणि
ड) द्वे
- 6) योगदर्शनकारः 'अनुमानस्य' कति भेदान् स्वीकरोति?
अ) त्रयः
ब) चत्वारः
क) पंच
ड) षड्
- 7) अधोलिखितेषु 'अनुमानस्य' भेदः नास्ति?
अ) शेषवत्
ब) पूर्ववत्
क) सामान्यतोदृष्ट
ड) परांगवत्
- 8) क्लेशकर्मविपाकशयैरपरामृष्टः पुरुषविशेष ---- ।
अ) कणादः
ब) गौतमः
क) ईश्वरः
ड) योगिः

- 9) 'वितर्कानुगत' इति भेदः ---- विद्यते ।
 अ) योगस्य ब) समाधेः
 क) वैराग्यस्य ड) आसनस्य
- 10) समाधौ कति विघ्नाः उपस्थिताः भवितुं शक्नुवन्ति?
 अ) अष्ट ब) दश
 क) द्वादश ड) नव
- 11) योगदर्शनकारः कति आसनानि स्वीकरोति?
 अ) 16 ब) 18
 क) 20 ड) 25
- 12) योगदर्शनकारः कति पदार्थान् स्वीकरोति?
 अ) 20 ब) 22
 क) 25 ड) 26
- 13) तत्र प्रत्ययैकतानता ---- ।
 अ) योगः ब) समाधिः
 क) ध्यानम् ड) धारणा
- 14) तदेवार्थमात्रनिर्भासं स्वरूपशून्यमिव ---- ।
 अ) समाधि ब) संयमः
 क) प्रज्ञा ड) अस्मिता
- 15) योगदर्शनकारः 'बन्धस्य' कति भेदान् स्वीकरोति?
 अ) पंच ब) अष्ट
 क) त्रयः ड) दश
- 16) अधोलिखितेषु बन्धेषु ---- बन्धस्य ग्रहणं न भवति ।
 अ) लौलिकी ब) उड्यान
 क) जालन्धर ड) मूल

प्र.2 अधोलिखितेषु चतस्रः टिप्पण्यः लिखत । (कोणत्याही चार)

16

- अ) यमाः ।
 ब) चित्तभूमयः ।
 क) आसनानि ।
 ड) समाधयः ।
 इ) क्रियायोगः ।
 ई) ध्यानम् ।

प्र.3 अधोलिखितेषु द्वयोः प्रश्नयोः संक्षिप्तं उत्तरं लिखत । (कोणतेही दोन)

16

- अ) योगदर्शनानुसारं धर्मस्वरूपं लिखत?
 ब) 'विशेषदर्शिन आत्मभावभावनानिवृत्तिः' इति स्पष्टं कुरुत?
 क) 'देशबन्धश्चित्तस्य धारणा' इति व्याख्येयम्?
 ड) अनुमानं सभेदं सोदाहरणं वर्णयत?

- प्र.4** महर्षि—पतंजले: सविस्तरं परिचयं लिखत? **16**
अथवा
योगाभ्यासस्य सविस्तरं लाभं लिखत?
- प्र.5** योगदर्शनानुसारं 'अष्टांगयोगस्य' सविस्तरं ससूत्रं वर्णनं कुरुत? **16**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Sanskrit) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
March/April-2023**

पंचतंत्र अपरीक्षितकारकम् (MA18408)

Day & Date: Tuesday, 18-07-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्यं पर्यायं चिनुत।

16

- 1) पंचतन्त्रस्य लेखकः ----- आचार्यः विद्यते।
अ) विष्णुमित्र
ब) विष्णुशर्मा
क) विष्णुदत्त
ड) विष्णुगुप्त
- 2) पंचानां तन्त्राणां ----- इति पंचतन्त्रम्।
अ) समूहः
ब) एकीकरणम्
क) एकता
ड) समाहारः
- 3) पंचतन्त्रम् इत्यत्र 'तन्त्र' शब्दस्य कोऽर्थः?
अ) शासनम्
ब) भेदः
क) विभागः
ड) व्याकृलीकरणम्
- 4) पंचतन्त्रम् इत्यत्र कः समासः विद्यते?
अ) समाहारः
ब) बहुव्रीहि
क) इतरेतर
ड) उपपद
- 5) अधोलिखितेषु पंचतन्त्रेषु -----तन्त्रस्य गणना न भवति।
अ) मित्रभेद
ब) मित्रलाभ
क) काकोकूकीयम्
ड) लब्धप्रणाश
- 6) अपरीक्षितकारकस्य -----क्रमांकः विद्यते।
अ) प्रथमः
ब) द्वितीयः
क) चतुर्थः
ड) पंचमः
- 7) अपरीक्षितकारके कति कथाः सन्ति?
अ) 16
ब) 17
क) 15
ड) 20
- 8) क्षपणककथानुसारं 'मणिभद्रः' ----- आसीत्।
अ) कृषकः
ब) नापितः
क) वणिक्
ड) ब्राह्मणः

- प्र.4** गीतपररासभश्रृगालकथायाः सविस्तरं सारः लेखनीयः? **16**
अथवा
पंचतन्त्रग्रन्थस्य भेदान् लिखित्वा अपरीक्षितकारकतन्त्रस्य परिचयः लेख्यः?
- प्र.5** पंचतन्त्रपुस्तकस्य लेखकस्य सविस्तरं परिचयः लेखनीयः? **16**